

Inkomstgaranti och jobbskatteavdrag

Sammanfattning

I framställningen föreslås att det s.k. jobbskatteavdraget på inkomstgaranti till f.d. riksdagsledamöter och f.d. ledamöter i Europaparlamentet slopas. På så sätt upprätthålls de avvägningar som gjorts vid utformningen av inkomstgarantin och som bl.a. innebär en rimlig ersättningsnivå utan överkompensation. Vidare kommer den föreslagna ändringen att innebära att den skattemässiga behandlingen av inkomstgarantin kommer att vara densamma som för vissa andra ersättningar som inte omfattas av jobbskatteavdrag och som ger pensionspoäng, t.ex. sjuk- och arbetslöshetsersättningar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut.....	3
Riksdagsstyrelsens lagförslag.....	4
Riksdagsstyrelsens överväganden	6

Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
2. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

Stockholm den 15 april 2009

På riksdagsstyrelsens vägnar

Per Westerberg

Anders Forsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Westerberg, ordförande, Lars Lindblad (m), Tone Tingsgård (s), Margareta Pålsson (m), Berit Andnor (s), Alf Eriksson (s), Magdalena Andersson (m), Roger Tiefensee (c), Allan Widman (fp) och Margareta Israelsson (s).

Riksdagsstyrelsens lagförslag

1. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 6 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

6 §¹

För de första fem åren *skall* inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning, och för tid därefter *skall* inkomstgarantin jämföras med pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

För de första fem åren *ska* inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning, och för tid därefter *ska* inkomstgarantin jämföras med pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension. *Inkomstgarantin ska inte utgöra arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Äldre bestämmelser tillämpas på ersättningar som har betalats ut före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2006:998.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 3 § lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

3 §²

För den som varit företrädare eller riksdagsledamot kortare sammanlagd sammanhängande tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den företrädare eller riksdagsledamot som lämnar Europaparlamentet eller riksdagen efter en sammanlagd sammanhängande tid av minst sex hela år i Europaparlamentet och i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i två år om företrädaren eller riksdagsledamoten inte uppnått 40 års ålder,
2. i fem år om företrädaren eller riksdagsledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. till ingången av den månad då företrädaren eller riksdagsledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

För de första fem åren *skall* inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid därefter *skall* inkomstgarantin jämföras med pension.

För de första fem åren *ska* inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid därefter *ska* inkomstgarantin jämföras med pension. *Inkomstgarantin ska inte utgöra arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010. Äldre bestämmelser tillämpas på ersättningar som har betalats ut före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 1998:1718.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Inkomstgaranti och jobbskatteavdrag

Styrelsens förslag i korthet

Jobbskatteavdrag på inkomstgaranti till f.d. riksdagsledamöter och f.d. företrädare i Europaparlamentet slopas.

Gällande ordning

Bestämmelser om inkomstgaranti till f.d. riksdagsledamöter finns i 13 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (ersättningslagen). Motsvarande bestämmelser för ersättningar till svenska EU-parlamentariker som får sin ersättning från svenska staten finns i 9 kap. lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet (företrädarlagen).

Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet i den omställningssituation som uppstår när ledamoten lämnar sitt uppdrag. Att inkomstgarantin inte är avsedd som en varaktig försörjning har betonats i samband med att riksdagen har beslutat om olika inskränkningar i inkomstgarantins omfattning. De senaste ändringarna i ersättningslagen som berör innehållet i inkomstgarantin beslutades våren 2006 och trädde i kraft den 1 juli 2006 (framst. 2005/06:RS4, bet. 2005/06:KU33, rskr. 2005/06:379).

Hur länge inkomstgaranti kan utgå och till vilka månatliga belopp är beroende av hur många år ledamoten suttit i riksdagen och ledamotens ålder när uppdraget upphör. För den som är berättigad till inkomstgaranti och som har varit ledamot en kortare sammanlagd tid än sex hela år gäller garantin under ett år. För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år gäller inkomstgarantin i längst två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder, i längst fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder och längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder. Inkomstgarantin kan alltså betalas längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år. Liknande bestämmelser finns för den som varit svensk ledamot i Europaparlamentet. För den som varit ledamot både i riksdagen och i Europaparlamentet samordnas beräkningen av kvalifikationstiden för inkomstgaranti i de båda berörda lagarna.

Enligt 13 kap. 6 § ersättningslagen ska inkomstgarantin under de första fem åren jämföras med inkomst av anställning, och för tid därefter ska inkomstgarantin jämföras med pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension. Regeln tillkom (då som 13 kap. 3 § tredje stycket) i samband med lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 1999 (1989/99:RFK2, bet. 1998/99:KU1, rskr. 1998/99:92). Motsvarande ändring gjordes i 9 kap. 3 § tredje stycket företrädarlagen. Syftet med ändringen var

att inkomstgaranti till en f.d. riksdagsledamot eller f.d. företrädare i Europaparlamentet skulle utgöra pensionsgrundande inkomst. Inkomstgarantin hade dittills jämförts med avgångsersättning från Trygghetsrådet och med pensionsförmån och hade därför inte ansetts vara pensionsgrundande (1989/99:RFK2 s. 13).

I samband med ändringarna i inkomstgarantin våren 2006 infördes en bestämmelse i ersättningslagen som uttryckligen anger att syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgången ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen och att garantin inte är avsedd som en varaktig försörjning (13 kap. 1 §). Riksdagsstyrelsen framhöll i det sammanhanget att villkoren borde vara utformade så att återgången till företagande eller förvärvsarbete skulle underlättas utan att den f.d. ledamoten blir ekonomiskt överkompenserad (framst. 2005/06:RS4 s. 67 f.). Syftet med inkomstgarantin skulle vara att ge en ekonomisk trygghet under en övergångsperiod, som kan användas till t.ex. kompetensutveckling. Mot bakgrund bl.a. av att det kunde vara svårt att återgå till en tidigare verksamhet efter många års bortovaro skulle det dock även fortsättningsvis vara möjligt för den som varit ledamot i sex år och som har fyllt 50 år vid avgången att få en varaktig inkomstgaranti fram till pensioneringen. Konstitutionsutskottet framhöll att riksdagsstyrelsens förslag innebär vissa åtstramningar genom att det tydliggjordes att syftet med garantin är att vara en ekonomisk trygghet under en övergångsperiod. Utskottet betonade att förslaget byggde på den allmänt gällande principen om försörjning genom eget arbete (bet. 2005/06:KU33 s. 12).

Från och med inkomståret 2007 medges enligt generella regler en skattereduktion på arbetsinkomster, s.k. jobbskatteavdrag. Bestämmelserna finns i 65 kap. 9 a–d §§ inkomstskattelagen (1999:1229, IL). I regeringens proposition 2008/09:77 Ett enklare system för skattereduktion för hushållsarbete föreslås att bestämmelserna tas in i ett nytt kapitel för skattereduktioner där de kommer att betecknas 67 kap. 6–9 §§ fr.o.m. 2010 års taxering. De inkomster som ger rätt till jobbskatteavdrag avgränsas huvudsakligen genom hänvisningar till inkomster som anges i vissa bestämmelser i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP). Som arbetsinkomst anses i princip ersättningar för utfört arbete. Som arbetsinkomster räknas därför lön och inkomst från aktiv näringsverksamhet. Även vissa andra ersättningar som har sin grund i ett anställningsförhållande behandlas som arbetsinkomst vid beskattningen, t.ex. avgångsvederlag, inkomstgarantier, arbetsrättsliga skadestånd, kompletterande ersättningar enligt kollektivavtal vid sjukdom och föräldraledighet (avtalsersättningar) och ersättningar enligt avtalsförsäkringar som i socialavgiftshänseende inte är av pensionskaraktär (alternativt inte behandlas som pension).

Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag

Pension ger inte rätt till jobbskatteavdrag. Eftersom skattereduktionen är avsedd för inkomster som i princip hänför sig till arbete eller aktiv närings-

verksamhet, omfattar arbetsinkomstbegreppet inte heller sjukpenning, föräldrapenning, dagpenning från arbetslöshetskassa, sjuk- och aktivitetsersättning samt flera andra offentliga ersättningar. I 65 kap. 9 a § IL hänvisas därför inte till de bestämmelser i 2 kap. LIP som behandlar dessa offentliga ersättningar. Gemensamt för denna typ av ersättningar är att de utgör underlag för statlig ålderspensionsavgift.

Jobbskatteavdraget har utvidgats beloppsmässigt såväl för inkomståret 2008 som för inkomståret 2009. Tillämpningsområdet har emellertid i princip lämnats oförändrat (prop. 2007/08:22, bet. 2007/08:SkU11, rskr. 2007/08:61). Av förarbetena framgår att syftet med jobbskatteavdraget är att sänka trösklarna vid inträde på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare, men också att sänka marginalskatterna för människor som redan har ett arbete. Skillnaden i ekonomiskt utfall mellan att vara eller inte vara i arbete, de s.k. tröskeeffekterna, har i motiven framhållits vara av avgörande betydelse för drivkrafterna att arbeta.

Jobbskatteavdraget varierar med inkomst och kommunal skattesats. Vid den för riket vägda genomsnittliga kommunalskattesatsen 31,44 % blir skattereduktionen på arbetsinkomster högst 18 133 kr per år (ca 1 511 kr/mån). Den högsta nivån på avdraget uppnås vid en årsinkomst om ca 337 000 kr.

Med hänsyn till att inkomstgarantin i ersättningslagen och företrädarlagen jämföras med inkomst av anställning kommer inkomstgarantin för ledamöter – enligt senare tillkomna generella skatteregler – att ge rätt till jobbskatteavdrag under högst fem år. Detta kan inte anses vara i överensstämmelse med de avvägningar som gjorts vid utformningen av inkomstgarantin. Avsikten med jämförelsen var att ersättningen skulle vara pensionsgrundande, vilket varit betydelsefullt i samband med de inskränkningar som gjorts i fråga om i vilken omfattning inkomstgarantin ska kunna utgå.

När omfattningen av och ersättningsnivåerna för inkomstgarantin bestämdes fanns inte jobbskatteavdraget. De olika ändringar som gjorts i inkomstgarantin har utformats för att undvika överkompensation. För att bibehålla de avvägningar som tidigare har gjorts rörande kompensationsnivån finns det skäl att göra en ytterligare inskränkning i inkomstgarantin för att undanta den från jobbskatteavdraget.

Beroende på att inkomstförhållandena är olika från fall till fall och att det kan förekomma andra inkomster förutom inkomstgarantin, skulle det vara komplicerat att konstruera en modell som tar hänsyn till skattereduktionen redan i samband med att inkomstgarantin bestäms beloppsmässigt för var och en som är berättigad till inkomstgaranti. Den enklaste åtgärden är därför att införa en bestämmelse som innebär att jobbskatteavdrag inte ska medges på inkomstgaranti. Ändringen berör ett litet antal personer vars ekonomiska förmåner regleras i särskilda lagar. Det kan därför vara motiverat att det klargörs redan i ersättningslagen och företrädarlagen att jämförelsen i dessa lagar av inkomstgaranti och inkomst av anställning inte omfattar de regler i inkomstskattelagen som ger rätt till jobbskatteavdrag.

Med den föreslagna ändringen borde den kompensationsnivå som varit avsikten med tidigare beslut bli återställd. Tidigare ställningstaganden om att ersättningen ska vara pensionsgrundande ändras heller inte. Den föreslagna ändringen kommer därför att innebära att den skattemässiga behandlingen av inkomstgarantin kommer att vara densamma som för vissa andra ersättningar som inte omfattas av jobbskatteavdrag och som ger pensionspoäng, t.ex. sjuk- och arbetslöshetsersättningar. Sociala avgifter ska också betalas liksom allmän pensionsavgift under de fem åren då inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning.

Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft så att den kan tillämpas på inkomstgaranti som betalas ut fr.o.m. den 1 januari 2010.

I enlighet med Europaparlamentets ledamotsstadga (2005/684/EG, Euratom) som träder i kraft den 14 juli 2009 kommer inkomstgaranti och pensioner för EU-parlamentariker att betalas av unionen. En övergångsersättning betalas enligt stadgan i lägst 6 och högst 24 månader. Tillämpningen av stadgan har föranlett särskilda överväganden angående beskattning av ersättningar till ledamöter i Europaparlamentet. En proposition har aviserats till våren 2009. Hithörande frågor tas inte upp i detta sammanhang.